

De Ordine cognitionum	141
ERRATA NOTANDA	
De Dilationibus	153
TITULUS XVI.	
De Processibus in causa matrimoniali	153
De Arbitrio	179
TITULUS XVII.	
De Pactis, et transactionibus	185
APPENDIX.	
De Novis Processibus civilis in Hispania methodo	199

FINIS TOMI TERTII

JOANNIS DEVOTI

ANANIENSIS EPISCOPI

INSTITUTIONUM CANONICARUM

Antequam dicant boni filii: *republicentiam habemus di-*
solvi, et esse cum Christo multi prius, tamquam mali servi,
 et quodammodo improbi fugivi, ad Dominum suum tempore
 huius legislationis revertere revocantur. — S. Augustinus Ep. 185
 Ad Bonifacium e. 6 opp. t. 2 col. 632 edit. Maurin. Venet.
 1729.

INSTITUTIONUM CANONICARUM.

TOMUS IV.

MADRID: 1854.
Apud Joseph. C. Peña.

Antequam dicant boni filii: «concupiscentiam habemus dissolvi, et esse cum Christo» multi prius, tamquam mali servi, et quodammodo improbi fugitivi, ad Dominum suum temporarium flagellorum verberere revocantur.—S. Augustinus Ep. 185 *Ad Bonifacium c. 6 opp. t. 2 col. 652 edit. Maurin. Venet. 1729.*

Si vult hæreticus non esse, neque audire, non isti, aut illi satisfaciatur.... Festinet pro omnibus Sedi Romanæ satisfacere; hæc enim satisfacta, communiter ubique omnes pium, et orthodoxum prædicabunt.—S. Maximus Martyr *Ep. ad Petrum Illustr. opp. tom. 2 pag. 76 edit. Combefis. Paris 1675.*

JOANNIS DEVOTI

ANANIENSIS EPISCOPI

INSTITUTIONUM CANONICARUM

LIBRI IV

A CL. AUCTORE EXPOLITI ET ADDITIONIBUS DITATI.

NOVISSIMA EDITIO

cui supplementa ac notationes, de iis maxime, quæ ad Hispanicæ Ecclesiæ disciplinam spectant, inseruit

DOCT. CAROLUS RAYMUNDUS FORT.

TOMUS IV.

MATRITI: 1854:

Apud Joseph. C. Peña.

IOANNIS DEVOTI

ANANIENSIS EPISCOPI

INSTITUTIONUM CANONICARUM

NOVISSIMA EDITIO
A. C. AUSTORE EXPOLITI ET ADDITIONIBUS DITATI

DOCT. CAROLUS RAYMUNDUS TORT.

LIBRUS IV.

Apud Joseph. C. Feina.
MATRITI: 1824.

PIO SEXTO

P. O. M.

IOANNES, EPISCOPUS ANANIENSIS,
FELICITATEM.

QUARTUS hic liber, PIE, PONTIFEX OPTIME MAXIME, finem faciet Canonicarum Institutionum. Est autem liber hic de iudiciis criminalibus, quoniam civilia persecutus sum libro superiore. Initio paulo accuratius agendum putavi de Ecclesiae in coercendis criminibus potestate; quo loco refutavi, non modo Bohemerum, Thomasium, Pfaffium, ceteros Protestantes; sed etiam Van-Espenium, et refractarios quosdam scriptores, qui illam in discrimen revocare conati sunt inanibus quibusdam ratiunculis, quas non quaerendae, sed opprimendae veritatis gratia excogitare potuerunt. Ego facile intelligo, quamobrem aliqui Protestantes (non enim omnium ex eo grege hominum eadem sententia

est), qui Ecclesiam merum collegium esse arbitrantur, omnem ei adimant criminalem potestatem, quam totam adscribunt civili reipublicæ, cui subjiciunt Ecclesiam; sed certe intelligere non possum, quomodo ii, qui se catholicos profitentur, et Ecclesiam veram, perfectamque reipublicam agnoscunt, potestatem detrahant, quæ in primis est hujus veræ, et perfectæ reipublicæ propria. An Paulus cum *virgam* minatur Corinthiis, cum negat se *parciturum* repugnantibus imperio suo, si ad eos venire cogatur, cum acceptam à Christo potestatem ostendit, per quam *ulcisci* possit omnem inobedientiam, et se *durius acturum* proficitur adversus eos, qui sibi non pareant, cum accusationes contra Presbyterum Episcopi judicio committit, non declarat aperte, quæ à Christo in puniendis maleficiis Ecclesiæ Rectoribus potestas data sit? Apostolorum succesores, Episcopi, cum de criminibus judicant, eorumque reos vinculis, verberibus, exilio, ceterisque pœnis coercuerunt, an alienam exercuerunt jurisdictionem, non propriam et affixam magistratui, quem in Ecclesia gerebant? His ego, ac similibus monumentis, quæ in notis collegi, ne textum producerem ultra fines Institutionum, filumque orationis rumperem, demonstravi potestatem Ecclesiæ in criminibus coercendis; adjecique præterea testimonia non modo Patrum, et Conciliorum, sed etiam Principum, qui plus semel hanc eandem potestatem agnoverunt, suisque legibus comprobarunt. Hac autem probe stabilita, et fixa potestate, consequens est, ut recte Ecclesia judicet, semperque judicarit, de criminibus, quorum ejus est proprium judicium, sive ob rem ipsam, sive ob personas, à quibus ea patrata sunt, quæque ecclesiasticæ potestati subsunt, recteque pœnas aptas, et idoneas cuique crimini constituerit. Quare titulis, qui sequuntur, universum genus criminum, quæ ecclesiastica, quæque mixta dicuntur (nam civilium criminum tractatio propria est eorum, qui

scribunt de jure civili), pœnasque omnes, quibus puniuntur sotes, explicavi. Singulis quibusque locis legentium oculis subjecta esse volui jura Sedis Apostolicæ; quod in primis faciendum intellexi, non tam pro Episcopi munere, quo Tuo beneficio fungor, quam pro fide Catholica, in qua Dei beneficio perpetuo vixi, et in qua omnem, quæ jam mihi restat, vitam acturum confido. Quid enim Catholico, Scriptori, in primis autem Episcopo, magis conveniens esse potest, quam jura ostendere, atque tueri Summi Pontificis, hoc est, Capitis sui, per quod efficitur Ecclesiæ unitas, sine qua vera Christi Ecclesia haberi non potest? Qua inre mihi bilem, et stomachum movent aliqui, qui priores quidem libros Institutionum mearum laude dignos existimarunt, sed reprehenderunt studium in Sedem Apostolicam, ac mihi, Romæ scribenti, ignoscendum putarunt, quod multa, ut ajunt, præter animi sententiam scripto mandaverim. Ego procul absum à laudibus, quibus ipsi me ornare voluerunt, et nihil omnino in me inesse sentio doctrinæ, ingenii, nitoris; sed certe in omnium conspectu profiteor, me unam sequutum fuisse veritatem, et nihil dedisse Sedi Apostolicæ, quod non ei jure debitum esse intelligerem. Tute ipse, SAPIENTISSIME PONTIFEX, cui propter exquisitam doctrinam, et excellens ingenium, explorata sunt omnia, mihi iudex, et testis es, me nihil ingenio meo literis consignasse, sed omnia sumpsisse ex Patribus, ex Conciliis, ex perpetua Ecclesiæ disciplina. Quid igitur meam imminuere conantur fidem malevoli vituperatores, quasi aliud scripserim, aliud animo firmum habeam? Mearum sententiarum reprehensores convellant monumenta, quibus eæ nituntur, ostendant me Sedi Apostolicæ dedisse, quæ non dabant Patres, Concilia, totius, Ecclesiæ consensus, cetera suis quæque locis indicata; quod si præstare non possunt, comprimant inanes voces, quibus non meam, sed suam ipsi produnt cau-

sam, juraque Sedis Apostolicæ mecum agnoscant, et fateantur.

Sed jam his missis, quorum ego rationem plane nullam habeo, ad eos venio, pietate, ac doctrina præstantes viros, cum quibus vera mihi in his, quæ scripsi, sententiarum conspiratio, consensusque est, quique hos labores meos non tam verbis, quam facto probare voluerunt. Ex eorum genere sunt complures doctissimi Episcopi, qui adolescentibus, quos in Seminariis educant in spem Cleri, Institutiones meas publice tradendas curarunt; ac præterea Vir Clarissimus, ejus plura sunt scripta, quæ in manibus hominum versantur, quique in optima, quam evulgavit, studiorum methodo, tantum tribuit Institutionibus meis, gratia, et benevolentia in me sua, non merito aliquo meo, ut eas docendæ, erudiendæque juventuti omnium aptissimas judicet. Quibus ego viris tantas habeo gratias, quantas habere maximas possum; non tam quod tenues labores meos gravissimo judicio probarunt, quam quod excitatis adolescentibus ad studia Canonice Jurisprudentiæ, quod ego scribendo conatus sum, eorum opera, et auctoritate jam videor efficere, atque assequi potuisse.

Tibi vero quas agam, et habebo gratias, ó Decus, Tutela, Columnen laborum, studiorumque meorum, OPTIME SAPIENTISSIMEQUE PONTIFEX, quo auspice, et approbatore, hæ Institutiones initium, cursum, exitum habuerunt, iterumque in vulgus eduntur? Tu omnes earum libros in amplissimo Tuo nomine apparere sivist; quo quidem beneficio, quid ego majus, atque præstantius desiderare potuissem? Effecisti Tu tamen, excellenti hac, et præclara natura Tua, ut in eo esset augendi locus, quod mihi jampridem eumulatum esse videbatur. Nam in maximis occupationibus, quibus à sacro, et civili, quod utrumque incredibili sapientia; et virtute, ac summo omnium bono regis,

imperio distineris, honore affecisti maximo, ac singulari Institutiones meas, ut eas legeres, atque etiam non improbares. Quibus ego immortalibus beneficiis Tuis, quam parem reperire orationem potero? Et tamen tantis his beneficiis affectus, alia adhuc postulare audeo; Tu vero, pro benignitate Tua singulari, ac prope divina, efficies; ut non frustra postulaverim, et simul dabis hanc veniam, ut quoniam Tibi referri gratia non potest, quanta debetur, habeatur tamen, quantam maximam animus, meus capere potest. Scilicet absolutis Institutionibus, rem Canonicam universam fusius, et uberius pertractandam adgrediar; qua de re multa jam retuli in commentarium meum, Teque rogavi, ut ex archivis educi juberet vetusta quædam, quæ nunc in tenebris latent, monumenta, quibus historia præsertim Canonice Jurisprudentiæ quam maxime illustrari, ornarique videtur posse. Hoc quoque opus ut in Tuo nomine apparere patiaris, rogo; nam nihil mihi gloriosius, nihil illustrius potest accidere, quam mea scripta commendare nomine PII SEXTI, cujus in omnium oculis, atque ore sunt laudes, et cujus memoriam excipient omnes anni consequentes. Interim pedibus advolutos Tuis oro, obtestorque Te, ut me patrocínio, cui me totum commendo, summo, et excelso digneris Tuo, mihi que Apostolicam benedictionem impartias.